

'Wil je **Demeter** voeren? Dan hoort meewerken aan een eerlijke verdeling van de waarde daarbij'

Merle Koomans van den Dries is hoofd Marketing & Communicatie bij Estafette Odin en ondernemingslid van Coöperatie Odin. Zij vindt het van groot belang dat het Demeter-keurmerk niet alleen staat voor gezonde landbouw en voeding, maar ook voor gezonde economie. "Als Demeter een 'meetlat-keurmerk' wordt dat iedereen kan gebruiken, dan is voor ons de meerwaarde er af."

Herhalen we nu de discussie uit de jaren 80, toen er felle discussies werden gevoerd over de vraag of biologische producten aan de supermarkt geleverd mochten worden?

"Nee, het probleem is niet dat Demeter in de supermarkt komt. Het probleem is hoe de huidige prijsvorming werkt. Als een supermarkt zegt 'daar willen we serieus aan werken', dan mogen ze wat mij betreft meedoen, al zie ik ze dat voorlopig nog niet doen. Met bio in de supermarkt zie je nu precies gebeuren wat wij niet willen: de prijs voor boeren en verwerkers komt onder druk, dus iedereen gaat op de ondergrens hangen om nog net aan de biologische normen te voldoen. Dat werkt dus negatief uit voor de kwaliteit en de ontwikkelingszin."

Hoe is dat te voorkomen?

"Wat nu het spannende is: kunnen we het ontwikkelingsaspect dat bij Demeter hoort expliciet maken? Kunnen we duidelijk maken dat het werken aan sociaaleconomische vernieuwing onderdeel is van dit keurmerk – dat dit echt meetelt bij de vraag of je Demeter mag gebruiken? Bij de biodynamische landbouw wordt al 90 jaar gewerkt aan ontwikkelingen op het boerenbedrijf. Dan ben je als boer heel goed bezig, maar zodra het product in de handel komt krijgt het met hele andere wetten te maken."

"Afgelopen winter waren we op een bijeenkomst in Dornach. Daar sprak iemand die alles wat Steiner heeft gezegd over associaties op een rijtje had gezet (een associatie is een

samenwerkingsverband waarin de hele keten van boer tot consument samenwerkt, red.). Echt superinteressant. Tot op heden is hier nog weinig mee gedaan. Hoe ga je in de keten goed met elkaar om? Wat is kwaliteit van leven en hoe ga je daarmee om in je bedrijf? Hoe organiseer je de geldstromen? Hoe kom je tot eerlijke prijzen? Hoe zorg je dat het culturele ontwikkeld kan worden? Hoe zorg je voor de bijen? Hoe organiseer je de veredeling van rassen op een verantwoorde manier? Bij Odin houden we ons veel bezig met deze vragen (zie pag 32). Als beweging staan we op dit vlak nog echt aan het begin. Het is dan ook goed dat *Economie* van Steiner onlangs opnieuw in het Nederlands is uitgegeven (zie pag 28). Daar kunnen we mee aan de slag." *Dus het gaat verder dan Fair Trade normen inbouwen in Demeter?*

"Het gaat om ontwikkeling van kwaliteit in brede zin, en dus ook om vernieuwing van de economie. Als we dat niet aanpakken, blijven we vastzitten in dezelfde economische wetmatigheden. En we zien waar dat toe leidt. Van crisis naar crisis. Wij willen dat je ook binnen handelsbedrijven aan vakmanschap werkt. Daar hoort bij dat je meewerkt aan kwaliteitsontwikkeling van Demeter in de hele keten en dat je de werkelijke waarde van levensmiddelen erkent en samen met de anderen in de keten zoekt naar de juiste prijzen, naar een eerlijke verdeling van de waarde. Niemand teveel, niemand te weinig. Dus wil je als bedrijf graag Demeter voeren? Realiseer je dan dat dat erbij hoort. Heb je daar geen zin in? Dan is Demeter niets voor jou. Ook naar de klant toe is dat een helder verhaal." ☺

Kalfjes bij de koe?

Sinds februari 2016, toen in de Tweede Kamer een motie van de Partij voor de Dieren werd aangenomen om kalveren langer bij de koe te houden, is hier volop discussie over. Ook bij Stichting Demeter kwam de kwestie weer op tafel. Hoe gaan BD-melkveehouders hiermee om en is er draagvlak om kalfjes langer bij de koe te houden en dit in de Demeter normen op te nemen? Deze vragen heeft student Margret Wenker aan alle 44 gecertificeerde melkveehouders gesteld als stageopdracht voor de Master opleiding Animal Sciences aan Wageningen Universiteit. Voorlopige conclusie is dat ruim 70% van de melkveehouders vindt dat kalveren idealiter meerdere maanden bij de koe zouden moeten blijven. Op 20% van de BD-bedrijven gebeurt dit ook in de praktijk. Meer dan de

helft van de BD-melkveehouders scheidt het kalf binnen één tot drie dagen van de koe. Op 30 juni heeft Margret de resultaten gepresenteerd.

De aanwezige boeren waren allen geïnteresseerd om verdere stappen te nemen, maar ze hebben ook nog veel vragen. Allereerst willen ze graag op werkbezoek bij collega-melkveehouders die hier al succesvol mee bezig zijn.

Stichting Demeter wil graag regionale bijeenkomsten organiseren samen met de BD-Vereniging om te onderzoeken of ontwikkelen van een richtlijn/norm mogelijk is. Duidelijk werd dat er voldoende ontwikkelingsruimte in moet zitten en dat we er voldoende tijd voor moeten nemen, liefst in samenhang met het zoeken naar oplossingen voor de stiertjes op de bedrijven.

